

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ένας Αλληλοσυμπληρώμενος Διάλογος

Σοφία Λεβαντή, Μουσικός, MM PRL Eastman School of Music,
Μέλος της E. E. European School Radio Το Πρώτο Μαθητικό Ραδιόφωνο

Σάββατο 16 Μαΐου
2020, 16:30

4η Διαδικτυακή Συνάντηση Ε.Ε.Μ.Ε.: Είμαστε στον αέρα!

Μουσική: Βάση του Ραδιοφώνου

- Η μουσική είναι η βάση της ραδιοφώνου και η ουσιαστική αιτία εξέλιξής του.
- Ο Lee De Forest 1873-1961, στην προσπάθειά του να εφεύρει ένα ασύρματο τηλέφωνο, ανακαλύπτει τον ασύρματο φωνογράφο - το πρώιμο ραδιόφωνο, και επιδιώκει μέσω αυτού να εισαχθεί η μουσική καλλιέργεια στα σπιτικά.
Καλιφόρνια 1907

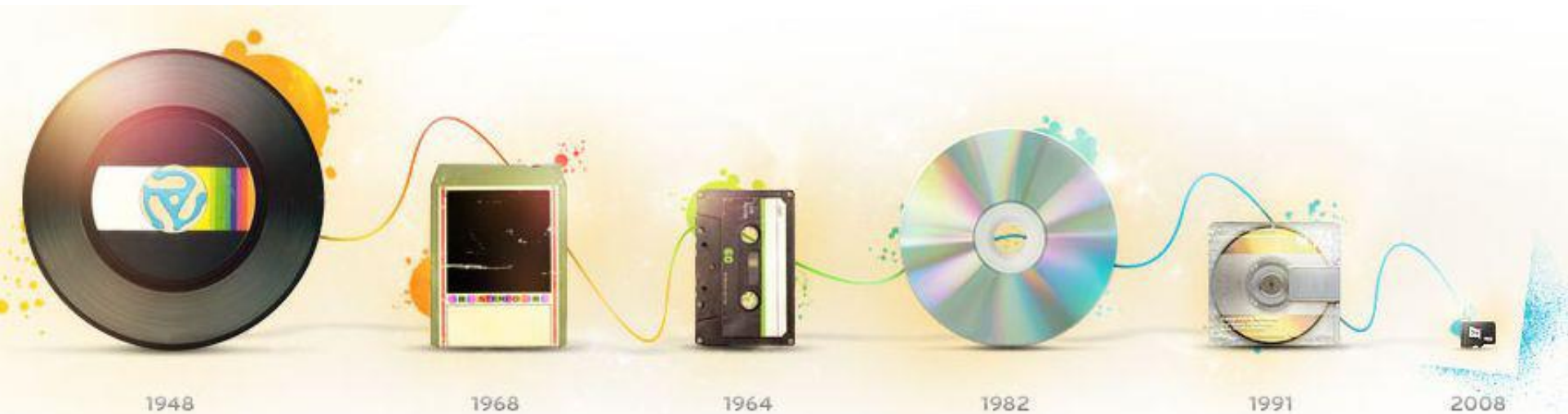

Opera Stars on the Radio. Lee de Forest's favorite music was opera, and beginning in 1907 he sent music from his laboratory to anyone with a radio.

Η μουσική είναι βασικό ζωτικό στοιχείο. Ατομικά για τον καθένα και συλλογικά για την ανθρώπινη φυλή

Τα μέσα με τα οποία την ακούμε βοηθούν στη διαμόρφωση του τοπίου της τεχνολογίας μέρα με τη μέρα.

Οι αόρατες φωνές του ραδιοφώνου

Κανένα άλλο μέσο επικοινωνίας δεν έχει τόσο προσεκτικά ξεχαστεί από το κοινό, τους ιστορικούς και τους διανοούμενους...

Michelle Hilmes, *Radio Voices 1997*

Κεντρικό πολιτιστικό μέσο να σιγομουρμουρίζει ασχολίαστο στο φόντο...

James Andrew Deaville, *Μουσική και η Εμπειρία Αναμετάδοσης: Ερμηνεία, Παραγωγή και Ακροατές*

Ραδιοφωνική Αναγέννηση

Από το 2000 εμφανίζεται ο ευρύτερος ορισμός του ραδιοφώνου με τον ήχο ως αποκλειστικό στοιχείο που φέρνει μια νέα μορφή επικοινωνίας: Φωνητική, μουσική, ακουσματική, με υφή κειμένου ακόμα και ... οπτική! Σχεδιασμένη αποκλειστικά για το αυτί.

James Andrew Deaville, Μουσική και η Εμπειρία Αναμετάδοσης: Ερμηνεία, Παραγωγή και Ακροατές

Μουσική επικοινωνία

**Τραγούδια, μυθιστορήματα και εικόνες δεν
χρησιμοποιούνται όπως τα παπούτσια και τα μολύβια.
Η ζήτησή τους είναι εξαιρετικά ελαστική και
απρόβλεπτη. Ειδικότερα, ο χαρακτήρας της μουσικής
ζήτησης είναι τόσο ιδιόρρυθμος όσο και μυστηριώδης...**

Charles Fairchild,

Μουσική, Ραδιόφωνο και η Δημόσια Σφαίρα: Η Αισθητική της Δημοκρατίας

Εκπαιδευτική πρόταση «τάξης στον αέρα»

Κριτική Μουσική Ακρόαση

**Παράδειγμα: Διμερές και Τριμερές Μέτρο
(Α,Β Γυμνασίου)**

Φύλλο Εργασίας για προετοιμασία εκπομπής

Ηχητικό Παράδειγμα 1

Τίτλος μαθήματος: Διμερές και τριμερές μέτρο.

Ηχητικό παράδειγμα 1

Ο βοσκός κι ο βασιλιάς, χορός Ροδίτικος ή Κρητικός Ρόδου

Ο βοσκός κι ο βασιλιάς στοίχημαν εβάλασι.
Στοίχημαν εβάλασιν και στοιχηματίζασι
ποιο θα πάρ' η κοπελιά το βοσκό ή το βασιλιά.
Κι έβαλεν κι ο βασιλιάς χίλια περπυράγγρουσα.
Κι έβαλεν και ο βοσκός δυο χιλιάδες πρόβατα,
δυο χιλιάδες πρόβατα με τα γρουσκούδουνα.
Εφώναξεν κι η κοπελιά σαν τους είδεν 'που μακριά:
"Αχ και να 'μουν βόσκισα να 'μουν μαντρατόρισσα"

1. Κάθε δύο τετραγωνάκια έχουμε ισχυρό-ασθενές δηλαδή διμερές μέτρο.

Χωρίστε μέτρα με κάθετη γραμμή και γεμίστε με μολύβι το τετραγωνάκι του ισχυρού.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Ακούστε τον πρώτο στίχο (ο βοσκός κι ο βασιλιάς στοίχημαν εβάλασι)

Μπορείτε να ανακαλύψετε τι συμβαίνει μέχρι να τραγουδηθούν όλα τα λόγια του;

Οβο	σκός	οβο	σκός	οβο	σκόσκιο	βαςι	λιάς						
-----	------	-----	------	-----	---------	------	------	--	--	--	--	--	--

οβο	σκόσκιο	βαςι	λιάς	στοίχη	μανε	βάλα	σι						
-----	---------	------	------	--------	------	------	----	--	--	--	--	--	--

3. Γράψτε τα ονόματα των μουσικών οργάνων της δωδεκανησιακής ζυγιάς.

4. Παρατηρήστε τον τρόπο που χορεύεται ο *Ροδίτικος* ή *Κρητικός Ρόδου*. Γιατί ονομάζεται έτσι; Μπορείτε να τον περιγράψετε;

.....

.....

.....

.....

5. Η ελληνική νησιωτική μουσική φημίζεται για τον αυτοσχεδιασμό των εκτελεστών της. Μπορείτε να σκεφτείτε πως αλλιώς θα μπορούσατε να τραγουδήσετε τους στίχους; (πχ με παρεμβολή μικρών λέξεων, επιφωνημάτων, αλλάζοντας τη μελωδία κ.ά.). Παρατηρήστε το παρακάτω παράδειγμα.

Καταγραφή: Samuel Baud-Bovy

¹ ²

Ό βο - σκός κιό βα - σι - - - λιάς στοί - χη - - - μαν ξ -

³

- βά - ζα - - σι. Και στοι - - χη., βε' α - μάν α - μάν α - μάν,

Και στοι - χη - - μα - - τί - - - ζα - - - σι.

3. Γράψτε τα ονόματα των μουσικών οργάνων της δωδεκανησιακής ζυγιάς.

.....

.....

Ηχητικό Παράδειγμα 2

Ηχητικό παράδειγμα 2

Jean - Baptiste Lully (1632-1687), Menuet pour Trompettes

6. Κάθε τρία κουτάκια έχουμε ισχυρό-ασθενές-ασθενές δηλαδή τριμερές μέτρο.
Χωρίστε μέτρα με κάθετη γραμμή και γεμίστε με μολύβι το κουτάκι του ισχυρού

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. Η μελωδία του πρώτου μέρους του *menuet pour trompettes* αποτελείται από τρία τμήματα.
Πόσα μέτρα έχει το καθένα;
Πόσες φορές ακούγεται το καθένα;

X.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

X.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

X.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Πόσα μέρη έχει το *menuet pour trompettes*;
Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν μεταξύ τους;

.....

.....

.....

.....

9. Γράψτε το όνομα των βασικών μουσικών οργάνων του *basso continuo* (17^{ος} αιώνας)

.....

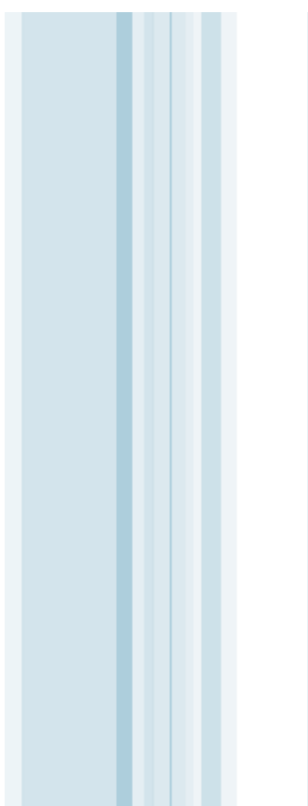
.....

10. Σύμφωνα με τον ελβετό νεοελληνιστή φιλόλογο, εθνομουσικολόγο και διανοούμενο *Samuel Baud-Bovy* (Γενεύη 1906-1986), «**η δωδεκανησιακή λύρα είναι ανάλογη με τη βυζαντινή λύρα, που στο μεσαίωνα πέρασε από το Βυζάντιο στη Δύση όπου εξελίχθηκε με τον καιρό και έγινε το σημερινό βιολί**»³.

Ο Samuel Baud-Bovy που αγαπούσε πολύ την Ελλάδα και τη μουσική της, πέρασε πολλά χρόνια της ζωής του στη χώρα μας ηχογραφώντας και ερευνώντας τη μουσική μας παράδοση πάνω στην οποία και έγραψε εκτεταμένες μελέτες που φημίζονται για την αρτιότητά τους.

Μπορείτε να σκεφτείτε τρόπους για να προστατεύουμε και να εμπλουτίζουμε τη άγραφη μουσική κληρονομιά της πατρίδας μας;

.....
.....
.....
.....
.....

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΚΠΟΜΠΗΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΗΧΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗΣ ΣΥΝΑΥΛΙΑΣ
ΣΤΟ EUROPEAN SCHOOL RADIO

«ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΠΟΥ ΜΕΓΑΛΩΝΑ ΠΑΙΔΑΚΙ...»

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΘΛΟΤΗΤΑ

Μεγάλωσα σαν ένα μάλλον ήσυχο παιδί, με καλή συμπεριφορά, σε μια περιοχή ανείπωτης ομορφιάς... Το μόνο πράγμα που ανακαλώ ξεκάθαρα όμως, είναι το αρμόνιο σε κείνο το μικρό παρεκκλήσι. Κάθε φορά που μπορούσα να ξεφύγω, έτρεχα εκεί ... Έπαιζα ορμητικά... Καμιά μέθοδος, ούτε τεχνική, μόνο θυμάμαι, ήμουν στ' αλήθεια χαρούμενος. Και αν αυτό είναι που σημαίνει να έχεις επάγγελμα, τότε είναι ένα πολύ ευχάριστο πράγμα.

Gabriel Faure

■ Αγαπητοί μας ακροατές, ακούτε την εκπομπή «Ράδιον
Εστί» από το 1^ο γυμνάσιο.

Στο μικρόφωνο σήμερα οι

.....
.....

Βρισκόμαστε στη Βιβλιοθήκη του Μεγάρου Μουσικής
Αθηνών για την μαθητική συναυλία με τίτλο «Τον
τόπο που μεγάλωνα παιδάκι. Μουσική αφιερωμένη
στην παιδική αθωότητα»

..... , πες μας, τι ήταν αυτό που διάβασες πιο πριν;

Ήταν τα λόγια του Γάλλου συνθέτη Gabriel Faure για τα παιδικά του χρόνια. Μας περιγράφει τα συναισθήματά του όταν πρωτογνώρισε τη μουσική.

Ήταν στ' αλήθεια χαρούμενος είπε, αυτό φαίνεται να έχει τη μεγαλύτερη σημασία...

Και παρέμεινε ένα αιώνιο παιδί, που εξελίχθηκε σε σπουδαίο ανοιχτόμυαλο δάσκαλο και συνθέτη εμπνέοντας τους μαθητές του να βρουν ο καθένας το δρόμο του. Δίδαξε τον Maurice Ravel, τον George Enescu και πολλούς άλλους σημαντικούς μουσουργούς!

Σήμερα, λοιπόν, θα ακούσουμε την πασίγνωστη Berceuse
του από τη Σουίτα Dolly για πιάνο τέσσερα χέρια.

Θα ερμηνεύσουν δύο μαθήτριες
γυμνασίου.

Τις έχουμε κοντά μας.

Γεωργία, γιατί διαλέξατε να ερμηνεύσετε Faure;

.....

Σοφία, τι σημαίνει Berceuse και ποια ήταν η Dolly;

.....

Ακούμε την Berceuse από τη Σουίτα Dolly
του Gabriel Faure του Γάλλου αυτού συνθέτη που
έζησε από το 1845 έως το 1924.

Ακούτε λοιπόν, «Ραδιον Εστί- 1^ο Γυμνάσιο»

Στο μικρόφωνο σήμερα οι

.....

.....

Πολύ μελωδικό έργο με αρμονίες πολύχρωμες... Ξέρεις, υπήρξε μια δημοφιλής παιδική εκπομπή του BBC που είχε την Berceuse για κύριο μουσικό της θέμα.

Ναι, νομίζω η εκπομπή λεγόταν Listen with Mother και μεταδιδόταν από το 1950 έως το 1982. Στην ακμή της, είχε πάνω από ένα εκατομμύριο ακροατές.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να μιλήσουμε λίγο για τον τίτλο της σημερινής μας συναυλίας «Τον τόπο που μεγάλωνα παιδάκι...»

Είναι από το ποίημα «Μόνο» του Κώστα Καρυωτάκη. Από τα 12 Νοσταλγικά του ποιήματα, μελοποιημένο από την Λένα Πλάτωνος.

Η πρωτοπόρος ελληνίδα συνθέτρια Λένα Πλάτωνος μας τίμησε φέτος με τη συμμετοχή της στην κριτική επιτροπή του Διαγωνισμού Τραγουδιού «Κάντο ν' Ακουστεί» του European School Radio...

... δείχνοντας έμπρακτα την αγάπη της στα παιδιά και συνεισφέροντας με τρόπο αυθεντικό στην ποιοτική μουσική τους εκπαίδευση. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι η Λένα Πλάτωνος συνθέτει μουσική δεκάδες χρόνια μπροστά από την εποχή της. Έχει χαρακτηριστεί «ιέρεια της ηλεκτρονικής μουσικής» και για αυτό, εκτός από τη γνωστή σε όλους μας καριέρα της στην Ελλάδα, κάνει παράλληλα πολύ σημαντική καριέρα στο εξωτερικό όπως στην Αμερική, Γαλλία, Ισπανία, Αγγλία...

Η Λένα Πλάτωνος λοιπόν μελοποιεί Καρυωτάκη, έναν ποιητή που, όπως γράφει η Διλή Ζωγράφου «άνοιξε έναν καινούριο δρόμο στην ποίηση της εποχής του, εξευτελίζοντας τη μεγαλοστομία, το στόμφο, την ηρωομανία και τη γλυκερή ωραιοπάθεια»

Κατερίνα, ήθελα να ζητήσω μόνο... Είχες την τύχη να γνωρίσεις τη Λένα Πλάτωνος από κοντά. Πες μας κάτι γι αυτή σου την εμπειρία...

.....

.....

Ας ακούσουμε το «Μόνο» της Λένας Πλάτωνος σε ποίηση
Κώστα Καρυωτάκη.

Ερμηνεύει η Κατερίνα μαθήτριά της δευτέρας Λυκείου

Η παιδική αθωότητα είναι ο θησαυρός μέσα μας. Ας τον τρέφουμε με αληθινά τραγούδια, με μουσική που μας μεταμορφώνει. Σ' ευχαριστούμε πολύ Λένα. Σ' ευχαριστούμε πολύ Κατερίνα .

Αγαπητοί μας ακροατές φτάσαμε στο τέλος του αποψινού «Ράδιον Εστί» με τίτλο «Τον τόπο που μεγάλωνα παιδάκι. Μουσική αφιερωμένη στην παιδική αθωότητα»

Ραντεβού σε δυο εβδομάδες! Να 'στε πάντα καλά!

Πηγές

Γενιτζές Αναγνώστης, Τούλιου Ευτυχία, *Η εξέλιξη του εκπαιδευτικού ρόλου του ραδιοφώνου* <http://4syn-thess2016.ekped.gr/exelixi-tou-ekpedeftikou-rolou-tou-radiofonou/>

Λεβαντή Σοφία, Τσαγκαράκης Ιωάννης, *Οδηγός Εκπαιδευτικού για το μάθημα Κριτική Μουσική Ακρόαση ΙΕΠ 2015*

Culture & Society March 2009 31: 289-307, *Popularizing the classics: radio's role in the American music appreciation movement, 1922—34*Media

De Abreu Belinha, *Changing Technology: Empowering Students through Media Literacy Education*
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ966657.pdf>

Deville James Andrew, *Music and the Broadcast Experience: Performance, Production, and Audience*

Fairchild Charles, *Music, Radio and the Public Sphere: The Aesthetics of Democracy*

Hilmes Michelle, *Radio Voices* 1997

<http://www.californiahistoricalradio.com/>

<http://www.antiquewireless.org/>

<http://www.radiobygones.com/>

<http://www.radiointelligence.com/>

Ευχαριστώ!

sophialevandis@gmail.com